

1 Jaké jsou podmínky pro dosažení rozvodu?

Podmínkou pro dosažení soudního rozhodnutí o rozvodu je zahájení příslušného soudního řízení o rozvodu manželství (sporného nebo nesporného) oprávněnou osobou či osobami podle ustanovení § 50, § 369 a § 453 zákona o rodině (*Obiteljski zakon*) (*Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky), č. 103/15, dále jen „zákon o rodině“). Mají-li manželé ve společné péči nezletilé dítě, musí být k návrhu na rozvod dohodou připojeny příslušné přílohy (zpráva o povinném poradenství a plán společné rodičovské kontroly – § 55 ve spojení s § 456 zákona o rodině). Podobná úprava se uplatní v případě, že manželé mají ve společné péči nezletilé dítě a žalobu o rozvod manželství podá pouze jeden z nich (zpráva o povinném poradenství a doklad o účasti na první schůzce v rámci rodinné mediace – § 57 ve spojení s § 379 zákona o rodině).

2 Jaké jsou důvody k rozvodu?

Podmínky rozvodu jsou upraveny v ustanoveních § 51 zákona o rodině. Podle výše uvedených ustanovení soud manželství rozvede: 1. pokud se manželé na rozvodu dohodli, 2. pokud bylo zjištěno, že manželský vztah je hluboce a trvale rozvrácen, nebo 3. pokud od „ukončení manželského soužití“ uplynul jeden rok.

3 Jaké jsou právní důsledky rozvodu s ohledem na:

3.1 osobní vztahy mezi manželi (například užívání příjmení)

Jedním z právních důsledků ukončení manželství je zánik individuálních práv a povinností manželů (§ 30 až § 33 zákona o rodině). Zákon o rodině výslovně stanoví, že v případě ukončení manželství (prohlášením za neplatné nebo rozvodem) si může každý z bývalých manželů ponechat příjmení, které měl v okamžiku ukončení manželství (§ 48 zákona o rodině).

3.2 rozdělení jmění manželů

Před rozdělením společného jmění manželů (po dohodě nebo na základě soudního rozhodnutí vydaného v nesporném řízení) je nejčastěji se vyskytující otázkou odlišení práv a věcí, které jsou součástí společného jmění manželů, od práv a věcí, jež představují individuální majetek jednoho či druhého manžela (odlišení tří souborů majetku). Tyto otázky se řeší zahájením občanskoprávního řízení na základě příslušných ustanovení zákona o rodině (§ 34 až 39 a § 43 až 46), pokud nebyli manželé schopni dospět k dohodě o vypořádání majetkových poměrů (manželská smlouva – § 40 až 42 zákona o rodině), s alternativním použitím zákona o vlastnictví a jiných věcných právech, zákona o občanskoprávních závazcích, zákona o evidenci nemovitostí, zákona o obchodních společnostech, exekučního zákona a zákona o občanském právu procesním (§ 38, 45 a 346 zákona o rodině).

3.3 nezletilé děti manželů

K právním důsledkům ukončení manželství, které se vztahují na nezletilé děti, patří řada důležitých záležitostí: to, se kterým rodičem bude dítě žít po ukončení manželství, úprava styku s druhým rodičem, výživné na dítě, způsob organizace ostatních oblastí rodičovské péče (zastupování dítěte, provádění právních úkonů, správa majetku dítěte a nakládání s tímto majetkem, vzdělání a zdraví dítěte atd.). Manželé mohou dospět k dohodě ohledně těchto právních důsledků rozvodu (dohodě o společné rodičovské péči), a tudíž zvolit jednodušší a rychlejší mimosoudní řízení o rozvodu (§ 52, 54 až 55, 106, 453 až 460 zákona o rodině). Jestliže manželé nedosáhnou dohody o společné rodičovské péči, která by pokrývala příslušné právní důsledky rozvodu, rozhodne o těchto záležitostech automaticky soud v soudním řízení, které je zahájeno podáním žaloby o rozvod manželství (§ 53 až 54, 56 až 57 a 413 zákona o rodině). Je však možné, aby rodiče dospěli k dohodě o právních důsledcích rozvodu během soudního řízení o rozvodu manželství. V takovém případě soud založí své rozhodnutí na dohodě rodičů, pakliže se domnívá, že tato dohoda je v nejlepším zájmu dítěte (§ 104 odst. 3 ve spojení s § 420 zákona o rodině).

3.4 výživovací povinnosti vůči druhému z manželů?

Zákon o rodině umožňuje, aby jeden z manželů požádal o výživné před skončením soudního řízení o rozvod manželství. Nebyla-li žádost o výživné podána během řízení o rozvod manželství, může bývalý manžel podat žalobu na výživné do šesti měsíců od vydání pravomocného rozhodnutí o ukončení manželství, pokud v době ukončení řízení o rozvod manželství existovaly podmínky pro přiznání výživného a pokud tyto podmínky trvaly nepřetržitě do skončení řízení o přiznání výživného (§ 295 až 301, 423 až 432 zákona o rodině). Právními podmínkami pro přiznání výživného je skutečnost, že navrhovatel nemá dostatečné prostředky pro obživu ani si obživu nemůže zajistit ze svého majetku a není schopen pracovat nebo si najít zaměstnání, za předpokladu, že manžel, který výživné hradí, má dostatečné prostředky a je schopen tento závazek plnit (§ 295 zákona o rodině). Výživné se stanoví na dobu určitou. Ustanovení § 298 zákona o rodině uvádí, že výživné pro manžela může být vypláceno až po dobu jednoho roku, a to v závislosti na době trvání manželství a na možnosti žalobce zajistit si v dohledné budoucnosti přiměřenou obživu jiným způsobem. Zákon o rodině stanoví rovněž způsoby vyplacení výživného. Podle ustanovení § 296 zákona o rodině se výživné stanoví jako pravidelná měsíční částka, která je vyplácena předem. Soud však může na žádost jednoho či obou manželů podle okolností dané věci nařídit vyplacení výživného jako jednorázové částky. Podle ustanovení § 302 zákona o rodině mohou manželé uzavřít dohodu o výživném v případě rozvodu (§ 302, 470 až 473 zákona o rodině).

4 Co se v praxi rozumí právním pojmem „rozluka“?

V chorvatském rodinném právu neexistuje pojem rovnocenný pojmu „rozluka“. Pojmem odpovídajícím pojmu „rozluka“, který je obsažen ve stávajících právních předpisech, je „ukončení manželského soužití“ (*prestanak bračne zajednice*). K „ukončení manželského soužití“ dochází tehdy, ukončí-li manželé veškeré vzájemné vztahy, jež obvykle existují v rámci manželského vztahu, tj. pokud již nechtějí spolu žít jako manželé a sdílet a realizovat konkrétní náplň manželského života. Ukončení manželského soužití má význam v oblasti manželského práva, jelikož podle § 51 zákona o rodině je jedním z právních důvodů ukončení manželství skutečnost, že od ukončení manželského soužití uplynul jeden rok. Ukončení manželského soužití má rovněž zvláštní význam při vypořádání majetkových poměrů mezi manžely, jelikož podle § 36 zákona o rodině se majetek, který manželé získali prací během doby trvání manželského soužití (na rozdíl od doby trvání manželství) nebo který plyne z tohoto majetku, považuje za společné jmění manželů.

5 Jaké jsou podmínky rozluky?

V chorvatském rodinném právu neexistuje pojem rovnocenný pojmu „rozluka“. Pojmem odpovídajícím pojmu „rozluka“, který je obsažen ve stávajících právních předpisech, je „ukončení manželského soužití“ (*prestanak bračne zajednice*). Zákon o rodině nestanoví podmínky pro „ukončení manželského soužití“, jelikož manželské soužití je právní normou a představuje náplň manželského života. K ukončení manželského soužití dochází tehdy, ukončí-li manželé veškeré vzájemné vztahy, jež jinak zahrnuje manželský život, tj. pokud již nechtějí spolu žít jako manželé a realizovat konkrétní náplň takového

vztahu (např. přestanou spolu komunikovat atd.). Ukončení manželského soužití se v praxi nejčastěji projevuje v tom, že jeden z manželů opustí společnou domácnost a druhého manžela.

6 Jaké jsou právní důsledky rozluky?

V chorvatském rodinném právu neexistuje pojem rovnocenný pojmu „rozluka“. Pojmem odpovídajícím pojmu „rozluka“, který je obsažen ve stávajících právních předpisech, je „ukončení manželského soužití“ (*prestanak bračne zajednice*). „Ukončení manželského soužití“ má význam v oblasti manželského práva, jelikož podle § 51 zákona o rodině je jedním z právních důvodů ukončení manželství skutečnost, že od „ukončení manželského soužití“ uplynul jeden rok. „Ukončení manželského soužití“ má rovněž zvláštní význam při vypořádání majetkových poměrů mezi manžely, jelikož podle § 36 zákona o rodině se majetek, který manželé získali prací během doby trvání manželského soužití (na rozdíl od doby trvání manželství) nebo který plyne z tohoto majetku, považuje za společné jmění manželů. Logikou, jíž se tento právní předpis řídí, je skutečnost, že se doba trvání manželského soužití nemusí přesně shodovat s dobou trvání manželství, zejména v případě, skončí-li manželství rozvodem. K ukončení manželského soužití zpravidla dochází před zahájením řízení o rozvodu manželství. Řízení o rozvodu manželství proto může probíhat a obvykle i probíhá po „ukončení manželského soužití“ (zejména jsou-li v řízení podány opravné prostředky).

7 Co se v praxi rozumí pojmem „prohlášení manželství za neplatné“?

„Prohlášení manželství za neplatné“ (*poništaj braka*) je jedním z důvodů ukončení manželství (§ 47 zákona o rodině) a jedná se o jeden ze tří manželských sporů upravených v chorvatském právním řádu (§ 369 zákona o rodině). „Prohlášení manželství za neplatné“ představuje sankci rodinného práva v případě manželství, jež bylo uzavřeno v rozporu s ustanoveními, která upravují platnost manželství (§ 25 až 29 zákona o rodině), a dochází k němu v soudním řízení, jež se zahajuje podáním žaloby (§ 369 zákona o rodině). Není-li manželství platné, použijí se ustanovení o „prohlášení manželství za neplatné“ (§ 29, 49, 369 až 378 zákona o rodině).

8 Jaké jsou podmínky pro prohlášení manželství za neplatné?

Manželství, které bylo uzavřeno v rozporu s ustanoveními § 25 až 28 zákona o rodině (manželství uzavřely nezletilé osoby, osoby, které nejsou schopny rozpoznat dobro a zlo, osoby zbavené svéprávnosti činit prohlášení ohledně své osobní situace, osoby, které jsou pokrevními příbuznými, osoby, které byly osvojeny, nebo nevěsta či ženich žijí v existujícím manželství nebo trvalém partnerství), je neplatné a vztahují se na ně ustanovení o „prohlášení manželství za neplatné“ (§ 29 zákona o rodině).

9 Jaké jsou právní důsledky prohlášení manželství za neplatné?

Právní důsledky „prohlášení manželství za neplatné“ jsou upraveny stejným způsobem jako v případě ukončení manželství rozvodem (viz odpověď na otázku č. 3).

10 Existují alternativní mimosoudní prostředky umožňující řešit otázky týkající se rozvodu bez nutnosti obracet se na soud?

V chorvatském právním řádu je rozvod upraven jako soudní řízení a neexistuje možnost mimosoudního řešení rozvodu manželství. Jednou ze základních zásad rodinného práva, která je v řízení o rozvodu manželství obzvláště důležitá, je však zásada řešení rodinných vztahů dohodou, jež vybízí ke konsensuálnímu řešení rodinných vztahů a zdůrazňuje, že to je úkolem všech subjektů, které poskytují rodině odbornou pomoc nebo rozhodují o rodinných vztazích (§ 9 zákona o rodině). Rodinné právo proto stanoví dva druhy předsoudního postupu, jejichž cílem je konsensuální řešení otázek týkajících se rozvodu: povinné poradenství (§ 321 až 330 zákona o rodině) a rodinná mediace (§ 331 až 344 zákona o rodině). Povinné poradenství poskytuje tým odborníků z centra sociálních služeb a představuje formu podpory rodinných příslušníků (např. manželů, kteří zamýšlejí zahájit řízení o rozvod manželství a kteří mají ve společné péči nezletilé dítě) při dosahování konsensuálních rozhodnutí ohledně rodinných vztahů, přičemž zvláštní pozornost je věnována ochraně rodinných vztahů týkajících se dítěte (např. navržení plánu společné rodičovské péče – dohody o právních důsledcích rozvodu, která musí podrobně stanovit: místo a adresu bydliště dítěte, dobu, kterou dítě stráví s každým z rodičů, způsob sdílení informací ohledně souhlasu v případě důležitých rozhodnutí, způsob sdílení důležitých informací o dítěti, výši výživného jako povinnost rodiče, s nímž dítě nežije, jakož i způsob řešení budoucích otázek) a podpory s ohledem na právní důsledky nedosažení dohody a zahájení soudního řízení, které má rozhodnout o osobních právech dítěte. Rodinná mediace je postup, v jehož rámci se strany snaží vyřešit rodinné spory dohodou s pomocí jednoho či více rodinných mediátorů. Hlavním účelem tohoto postupu je vypracování plánu společné rodičovské péče a jiných dohod souvisejících s dítětem a s jinými záležitostmi materiální i nemateriální povahy.

11 Kam mám podat svůj návrh na rozvod/rozluku osob/prohlášení manželství za neplatné? Jaké náležitosti musí být splněny a jaké dokumenty by měly být přiloženy k žádosti?

Manželé, kteří nemají ve společné péči nezletilé dítě, mohou zahájit soudní řízení tím, že jeden z manželů podá žalobu o rozvod manželství, nebo oba manželé podají návrh na rozvod manželství dohodou (§ 50 zákona o rodině). V obou těchto případech se neuskuteční mimosoudní povinné poradenství (forma odborné pomoci rodinným příslušníkům při dosahování konsensuálních rozhodnutí ohledně rodinných vztahů, kterou poskytuje tým odborníků z centra sociálních služeb, § 321 až 322 zákona o rodině) a manželé neprodleně zahájí (sporné či nesporné) řízení o rozvod manželství, které je poměrně snadné a rychlé. Vše výše uvedené případně platí i pro soudní řízení o prohlášení manželství za neplatné, pokud manželé nemají ve společné péči nezletilé dítě.

Manželé, kteří mají ve společné péči nezletilé dítě, mohou zahájit soudní řízení tak, že jeden z manželů podá žalobu o rozvod manželství, nebo oba manželé podají návrh na rozvod dohodou (§ 50 zákona o rodině). Před zahájením řízení o rozvod manželství (podáním žaloby nebo návrhu na rozvod manželství dohodou) se však manželé musí v případě, že mají ve společné péči nezletilé dítě, zúčastnit předsoudního povinného poradenství (forma odborné pomoci rodinným příslušníkům při dosahování konsensuálních rozhodnutí ohledně rodinných vztahů, kterou poskytuje tým odborníků z centra sociálních služeb, § 321 až 322 zákona o rodině). Je účelem je poskytnout manželům odbornou pomoc, která zahrnuje vyhotovení dohody o společné rodičovské péči – dohody o právních důsledcích rozvodu, která musí podrobně stanovit: místo a adresu bydliště dítěte, dobu, kterou dítě stráví s každým z rodičů, způsob sdílení informací ohledně souhlasu v případě důležitých rozhodnutí, způsob sdílení důležitých informací o dítěti, výši výživného jako povinnost rodiče, s nímž dítě nežije, jakož i způsob řešení budoucích otázek. Rodiče mohou vyhotovit dohodu o společné rodičovské péči během povinného poradenství, mohou ji však vyhotovit rovněž nezávisle nebo během rodinné mediace (mimosoudní řízení, v jehož rámci se strany snaží vyřešit spory vyplývající z rodinných vztahů dohodou s pomocí jednoho či více rodinných mediátorů – § 331 zákona o rodině). Po dosažení dohody o společné rodičovské péči mohou manželé zahájit jednodušší a rychlejší nesporné soudní řízení o rozvod manželství, které se zahajuje podáním návrhu (§ 52, § 54 až 55, 106, 453 až 460 zákona o rodině). Manželé, kteří mají ve společné péči nezletilé dítě, musí spolu s návrhem na rozvod dohodou předložit zprávu o povinném poradenství podle § 324 zákona o rodině a rovněž dohodu o společné rodičovské péči podle § 106 zákona o rodině (§ 456 zákona o rodině).

Pokud manželé nedosáhnou dohody o společné rodičovské péči obsahující dohodu ohledně právních důsledků rozvodu, jak bylo zmíněno výše, rozhoduje o těchto záležitostech z úřední pravomoci soud v soudním řízení, které se zahajuje podáním žaloby o rozvod manželství (§ 53 až 54, 56 až 57 a 413 zákona o rodině). Mají-li manželé ve společné péči nezletilé dítě, musí k žalobě o rozvod manželství připojit zprávu o povinném poradenství podle § 324 zákona o rodině a rovněž doklad o účasti na první schůzce v rámci rodinné mediace (§ 379 zákona o rodině).

12 Je možno získat právní pomoc na pokrytí nákladů spojených s řízením?

V Chorvatsku je právní pomoc a možnost osvobození od nákladů soudního řízení a soudních poplatků upravena v zákoně o bezplatné právní pomoci (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky), č. 143/2013 – dále jen „zákon o právní pomoci“). Osoby mohou

být způsobilé pro primární právní pomoc ve všech řízeních, včetně manželských sporů a jiných řízení v oblasti rodinného práva, pokud splňují právní požadavky (§ 9 až 11 zákona o právní pomoci). Osoby mohou být způsobilé pro sekundární právní pomoc v řízení v oblasti rodinného práva a v jiných řízeních stanovených zákonem, pokud splňují právní požadavky (§ 12 až 25 zákona o právní pomoci). Přiznání osvobození od nákladů řízení v konkrétním řízení, včetně v oblasti rodinného práva, je upraveno v § 13 odst. 3 zákona o právní pomoci. Přiznání osvobození od soudního poplatku u všech řízení, včetně řízení v oblasti rodinného práva, je upraveno v § 13 odst. 4 zákona o právní pomoci. Zvláštní pozornost je nutno věnovat ustanovením, která a) upravují přiznání sekundární právní pomoci bez posouzení finanční situace dotčené osoby (§ 15 zákona o právní pomoci), b) upravují postup pro získání sekundární právní pomoci (§ 16 až 18 zákona o právní pomoci), c) upravují rozsah sekundární právní pomoci (§ 19 zákona o právní pomoci), d) upravují procesní záležitosti a jiné otázky, které jsou důležité pro přiznání bezplatné právní pomoci (§ 20 až 25 zákona o právní pomoci). Současně upozorňujeme na § 6 zákona o soudních poplatcích (*Zakon o sudskim pristojbama*) (*Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky), č. 74/95, 57/96, 137/02, (26 /03), 125/11, 112/12, 157/13, 110/15), pokud jde o účastníky řízení, kteří jsou od soudních poplatků vždy osvobozeni.

13 Je možné podat proti rozhodnutí o rozvodu manželství/rozluce/prohlášení manželství za neplatné opravný prostředek?

Proti rozhodnutí o rozvodu nebo o prohlášení manželství za neplatné lze podat opravný prostředek. Toto právo mají v řízení obě strany. Zákon o rodině neupravuje výslovně opravné prostředky v případě manželských sporů, § 346 však stanoví alternativní použití ustanovení zákona o občanském právu procesním (*Zakon o parničnom postupku*) (*Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky), č. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 a 89/14 – dále jen: „zákon o občanském právu procesním“).

V § 348 zákona o občanském právu procesním jsou upraveny opravné prostředky proti rozsudku vynesenému ve sporném řízení, zatímco § 378 upravuje opravné prostředky proti rozhodnutí vynesenému v nesporném řízení. Co se týká opravných prostředků, zákon o rodině stanoví, že u rozsudků soudů druhého stupně vnesených v manželském sporu není přípustná revize (§ 373 zákona o rodině).

14 Co musím udělat pro to, aby rozhodnutí o rozvodu/rozluce/prohlášení manželství za neplatné, které vynesl soud v jiném členském státě, bylo uznáno v tomto členském státě?

Podle článku 21 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (nařízení Brusel IIa) jsou rozhodnutí vydaná v některém členském státě v jiných členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení (čl. 21 odst. 1), podle čl. 21 odst. 3 však může kterákoliv dotčená osoba požádat o vydání rozhodnutí o uznání nebo neuznání rozhodnutí. V tomto případě podléhají návrhy na uznání či neuznání rozhodnutí místní příslušnosti příslušného soudu uvedeného v seznamu, který každý členský stát zašle Komisi na základě článku 68 ve formě stanovené v článku 37 nařízení Brusel IIa. Mimoto je třeba uvést, že aniž by byl dotčen čl. 21 odst. 3 nařízení Brusel IIa, nevyžaduje se zvláštní řízení za účelem aktualizace záznamů o osobním stavu v jednom členském státě na základě rozhodnutí týkajících se rozvodu, rozlučky nebo prohlášení manželství za neplatné, která byla vydána v jiném členském státě a proti kterým podle práva tohoto jiného členského státu není možné podat opravný prostředek.

15 Na který soud bych se měl obrátit, pokud chci rozporovat uznání rozhodnutí o rozvodu/rozluce/zrušení manželství vynesenému v jiném členském státě? Jaké řízení se v těchto případech použije?

Návrhy na uznání nebo neuznání rozhodnutí (čl. 21 odst. 3 nařízení Brusel IIa) podléhají místní příslušnosti příslušného soudu uvedeného v seznamu, jak je uvedeno v odpovědi na otázku č. 14. V tomto případě se použije postup podle oddílu 2 kapitoly III nařízení Brusel IIa.

Prostředek nápravy, tj. opravný prostředek podle článku 33 nařízení Brusel IIa se podává soudům druhého stupně (župním soudům) prostřednictvím soudu prvního stupně, který rozhodnutí vydal (soud s místní příslušností podle výše uvedeného seznamu).

16 Právo, kterého státu se použije na rozvodové řízení mezi manželi, kteří nežijí v tomto členském státu nebo kteří mají rozdílná státní občanství?

Rozhodným právem v případě rozvodu je právo země, jejímiž státními příslušníky jsou manželé v době podání žaloby.

Pokud jsou manželé v době podání žaloby státními příslušníky různých zemí, použijí se kumulativně právní řády zemí, jejichž jsou státními příslušníky, § 35 odst. 2 zákona o řešení kolize práva s předpisy jiných zemí v určitých vztazích (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (*Narodne Novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky), č. 53/91, 88/01). Nelze-li manželství ukončit podle práva zemí, jejichž jsou manželé státními příslušníky, použije se na ukončení manželství chorvatské právo, jestliže v době podání žaloby pobýval jeden z manželů trvale v Chorvatsku.

Pokud je jeden z manželů chorvatským státním příslušníkem bez trvalého bydliště v Chorvatsku a manželství nelze ukončit podle práva určeného podle § 35 odst. 2 zákona o řešení kolize práva s předpisy jiných zemí v určitých vztazích, použije se chorvatské právo.

Poslední aktualizace: 23/08/2018

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.